

A kiadványhoz kapcsolódó viták, statisztikák és szerzői profilok a következő címen olvashatók: <https://www.researchgate.net/publication/357251160>.

Az államilag konstituált piacgazdaság: Kína állam-piac kapcsolatainak fogalmi kerete

Preprint - december 2021

SZITÁCIÓK

0

READS

379

2 szerző:

Isabella Weber

Massachusetts Amherst-i Egyetem

26 PUBLIKÁCIÓ 93 IDÉZET

NÉZZE MEG
AZ
ADATLAPOT

Hao Qi

Kínai Renmin Egyetem

23 PUBLIKÁCIÓ 110 IDÉZET

NÉZZE MEG
AZ
ADATLAPOT

E kiadvány néhány szerzője szintén dolgozik ezeken a kapcsolódó projekteken:

Közgazdaságtan és közgazdászok Kína reformjában [Projekt megtekintése](#)

A kínai állam politikai gazdaságtana [View project](#)

**Az államilag konstituált piacgazdaság:
Kína állam-piac kapcsolatainak
fogalmi kerete**

Isabella Weber és Hao Qi által

december 2021

**WORKINGPAPER
SOROZAT**

**POLI
TIK
AI
GAZDASÁG
N
KUTA
TÓNT
ÉZET**

Az államilag konstituált piacgazdaság:

A kínai állam és a piac közötti kapcsolatok fogalmi kerete

Isabella M. Weber
Massachusetts-i Amhersti Egyetem

Hao Qi

Kínai Renmin Egyetem

Összefoglaló: Kína egy sajátos gazdasági rendszert hozott létre. A "kínai sajátosságokkal rendelkező kapitalizmus" intézményi berendezkedéséről szóló, egyre növekvő szakirodalom ellenére a kínai állam-piac kapcsolatokat alátámasztó pontos gazdasági mechanizmusok még mindig nem eléggé elméletileg megalapozottak. Ebben a tanulmányban kidolgozzuk az általunk államilag konstituált kínai piacgazdaságnak nevezett fogalmi keretet. A lényeges fogalmakat úgy határozzuk meg, mint "az állam szempontjából rendszerszinten jelentős". Azzal érvelünk, hogy a kínai állam a piacgazdaságot úgy "konstituálja", hogy a gazdaság egészének stabilizálása és irányítása érdekében létrehozza, részt vesz és irányítja az alapvető fontosságú termékek piacait. Az állami piac, konstitúciójának konceptualizálásához a kínai államalkotás hagyományaira, valamint az Egyesült Államok pénzügyi politikai reformjára vonatkozó javaslatokra támaszkodunk.

Kulcsszavak: Kína; állam-piac viszonyok; kapitalizmus fajtái; államkapitalizmus; gazdasági stabilizáció; piacteremtés

Köszönetnyilvánítás

Szeretnénk köszönetet mondani Tobias ten Brinknek, Lawrence Kingnek, Carlos Oyának és Jens van 't Kloosternek a tervezethez fűzött megjegyzéseikért, valamint Ying Chen, Stephen Cohen, Isabela Nogueira, Li An, Li Zhongjin, David Kotz, Peter Nolan és Xu Zhun számára a megközelítésünket segítő beszélgetéseikért. Minden hiba vagy mulasztás a mi hibánk.

Bevezetés

Kína mélyen integrálódott a világgazdaságba. Kína kísérletező reformútja azonban sajátos gazdasági rendszert hozott létre (Zheng és Huang 2018, Naughton 2021, Weber 2021). Egyre több tanulmány vállalkozik arra, hogy feltárja a kínai kapitalizmus sajátos jellegét (pl. Huang 2008, McNally 2012, ten Brink 2019, Chen 2020, Nölke *et al.* 2020). Megállapítják, hogy Kína *sui generis*, de a kapitalizmus kínai változatát jellemző sajátos állam-piac viszonyok elméletileg homályosak maradnak (de Graaff 2020, 884. o.).

Egyes tudósok Kínát neoliberálisnak nevezik, de ez nem sokat elárul a kínai rendszer konkrétabb természetéről (Weber 2019, 2020). Mások az állam fontos szerepére rámutatva azt sugallják, hogy Kína rendszere államkapitalista (Naughton és Tsai 2015, Pearson *et al.* 2020, Petry 2020b). Egy nemrégiben készült szakirodalmi áttekintés azonban megállapítja, hogy "Jaz államkapitalizmus] fogalmának mind a kategorizálás, mind a magyarázat céljából történő széles körű mozgósítása ellenére sincs konszenzus sem arról, hogy pontosan mit jelent, sem a következményeiről" (Álami és Dixon 2020, 71. o.). A felszínen ellentmondásosnak tűnik, hogy Kínát egyszerre lehet neoliberálisnak és államkapitalistának nevezni. A szakirodalomnak ez az ellentmondásos állapota rámutat a kínai rendszer egyik legfontosabb jellemzőjére: az *erős állam* mélyen összefonódik az alapvetően *piacosított gazdasággal*. Attól függően, hogy Kína rendszere e két aspektus közül melyikre összpontosítunk, neoliberálisnak vagy államkapitalistának tűnhet. Az erős állam és a mélyreható, mély piac közötti *kapcsolat* pontos természete további fogalmi tisztázást igényel.

A nemzetközi politikai gazdaságtani (IPE) szakirodalomban az állam által áthatott kapitalizmus (SPC) fogalmát széles körben alkalmazzák a kínai gazdasági rendszer jellegének megragadására. Azáltal, hogy kiemeli a különböző üzleti és állami szereplők közötti *politikai* surlódásokat és gyakran eltérő érdekeket, valamint a kínai rendszeren belüli lojalitási és bizalmi kapcsolatokra való támaszkodást, az SPC megdönti azt a hamis elképzelést, hogy a kínai állam egységes monolit (ten Brink 2019, Allen *et al.* 2020). Az SPC gazdag esettanulmányokat is kezdeményezett, amelyek a fontos kínai gazdasági intézményeket jellemzik. Az állam-piac kapcsolatokat alátámasztó *gazdasági* mechanizmusok azonban fogalmi szinten továbbra is homályosak maradnak. Ráadásul az állami átjárhatóság fogalma implicit módon az állam és a piac elkülönítésére támaszkodik, ami nem tükrözi kölcsönösen konstitutív jellegüket. Végül is ahhoz, hogy egy dolog "átjárja" a másikat, az egyik dolognak külsőnek kell lennie a másikhoz képest. Mint ilyen, Massot (2020) nemrégiben megfogalmazott kritikája, miszerint az IPE-irodalom analitikusan a

az állam és a piac, mint különálló szféra, érvényesül. Az állam kontra piac bináris felfogása, azonban ellentétben áll azzal a ténnyel, hogy a kínai piacgazdaságot az 1970-es évek végi újrapiacosítás kezdete óta az állam alkotja, ahogyan Zheng és Huang (2018) és Weber (2021) érvel.

Hasonló kritika vonatkozik a fejlődő állam fogalmára is. Itt a hangsúly az államnak a piactól független jellegén van, ami egyben a kettő autonóm szféraaként való konceptualizálását is jelenti (Fine 2013, 5. o.). Továbbá a fejlődési államot a kelet-ázsiai fejlődési sikerek, például Japán (pl. Johnson 1982), Tajvan (pl. Wade 1990) és Dél-Korea (pl. Amsden 1989) induktív tanulmányozása révén vezették le. Azt javasoljuk, hogy a kínai eset is hasonló induktív kezelést igényel, hogy az állam-piac kapcsolatainak konceptualizációját az ázsiai tigrisek tapasztalataiból származó fogalmak egyszerű importálása helyett levezessük. Ez egyfajta reimportálással érne fel, hiszen a szomszédos esetekben kialakult fejlődési államnak mély gyökerei vannak a kínai történelemben (Helleiner 2021b). E közös eredeteken túl az ázsiai tigrisek és Kína fejlődési kihívásainak eltérő léptékei eltérő gazdasági modelleket eredményeztek. Ahogy a befolyásos reformközgazdász, Deng Yingtao (2014 [1991]) érvelt, míg Kína az exportot használhatja fejlesztési stratégiájának egyik elemeként, a kínai léptéku gazdasági fejlődés kihívása messze túlmutat azon a feladaton, hogy Kínát államilag irányított módon (újra)integrálja a világgazdaságba, és egy újfajta hazai gazdaság megteremtésével jár.

Ebben a cikkben az *államilag konstituált piacgazdaság* koncepcióját fejlesztjük ki, mint elemzési keretet a kínai állam-piac kapcsolatokat alátámasztó gazdasági mechanizmusok kibontásához. A "*konstituált*" szót az *Oxford English Dictionary* meghatározása szerint a szó három jelentésében használjuk: (1) "valamit létrehozni, felállítani vagy létrehozni", (2) "az elemek vagy anyagok, amelyekből a tárgyalt dolog áll", és (3) "keretbe foglalni, alakítani". E jelentések mindegyike az államnak a piacgazdaság alapvető területeihez való konstitutív viszonyának egy-egy dimenziójára mutat rá. Az első jelentés a kínai államnak a piac megteremtésében betöltött aktivista szerepének felel meg, mind történelmileg, mind pedig folyamatos folyamatként. A második jelentés azt az elképzelést tükrözi, hogy az állam kulcsfontosságú résztvevője az alapvető piacoknak. A harmadik jelentés az államnak az alapvető piacok irányítására irányuló erőfeszítéseire utal. A kapitalizmus helyett piacgazdaságra hivatkozunk, mivel elemzésünk ebben a rövid tanulmányban az állam-piac módozatainak konceptualizálására korlátozódik.

---

¹ Lásd még Ang (2016) kritikáját Kína fejlődésének a kelet-ázsiai fejlődési példaként való értelmezésével kapcsolatban. állam.

alkotmányt, ahelyett, hogy Kína teljes termelési módjának teljes körű elemzését nyújtaná. Mi a piacgazdaság meghatározása: olyan gazdaság, amelyben a termelés túlnyomórészt piaci értékesítésre irányul, és piaci kapcsolatokon keresztül szerveződik, oly módon, hogy a társadalom minden tagja szükségleteinek és vágyainak kielégítésében jelentős mértékben a piacoktól függ. A piaci kapcsolatok nem véletlenszerűek, hanem a társadalmi viszonyokba beágyazottak, és a pénz közvetítésével jönnek létre.

Ez a tanulmány két dologgal járul hozzá a fő célján túl, hogy új elméleti szemüveget kínáljon Kína állam-piac kapcsolatainak tanulmányozásához. Először is, válaszolunk Helleiner (2021b, 10. o.) közelmúltbeli felhívására: "Már régen itt az ideje, hogy [a] nyugat-központúság intellektuális elfogultságát [a nyugat-központúság] meghaladjuk, többek között azért a nagyon is gyakorlatias okból, hogy a nem nyugati gondolkodók - köztük a kínaiak ... - eszméi fontos örökséget hagytak maguk után, amelyek a mai napig fennmaradtak". Az összehasonlító kapitalizmus-kutatási programot bírálták a hazai történelmi alapok elhanyagolása miatt, valamint azért, mert hajlamos a nyugati tapasztalatokat és modelleket olyan mérceként használni, amelyhez a világ más régióit mérik.² Ebben a tanulmányban a Helleiner által hivatkozott kínai szellemi hagyományra támaszkodunk, és bemutatjuk, hogy Kína államilag konstituált piacgazdasága mélyen gyökerezik Kína saját államalkotási hagyományában. Azzal, hogy Kína történelmére támaszkodva értelmet adtunk a jelenlegi politikai gazdaságtanának, a szakirodalomban kialakulóban lévő tendenciára építettünk (pl. Arrighi 2007, Heilmann és Perry 2011, Zheng és Huang 2018, Nolan 2018a, 2021, Huang 2019, Helleiner 2021a, b, Weber 2021).

Másodszor, a kínai piacgazdaság tanulmányozását összekapcsoljuk az amerikai gazdaságról szóló koncepcionális tanulmányokkal, hogy elkerüljük Kína esszencializálását vagy Kína és a Nyugat szükségtelen kettősségének létrehozását. Az USA és Kína állam-piac kapcsolatainak összehasonlítása meghaladja e tanulmány kereteit. Azzal azonban, hogy megmutatjuk, hogy az amerikai esetre kidolgozott fogalmi keretrendszer integrálható a kínai esetre vonatkozó fogalmi keretrendszerünkbe, megteremtjük az elméleti kölcsönhatás lehetőségét. Ennek érdekében a Hockett és Omarova (2015, 2016) által kidolgozott állami piaci részvétel és stratégiai jelentős árak fogalmait alkalmazzuk. Ez annak a közös "kifejezett elismerésének köszönhetően lehetséges, hogy az államok és a piacok ... a nemzet gazdasági szervezetének elválaszthatatlan és mélyen összekapcsolódó részei" (Hockett és Omarova 2015, 122. o.).

---

²Lásd Schedelik *et al.* (2020) kritikai áttekintését az összehasonlító kapitalizmus-kutatás szakirodalmának helyzetéről.

Figyelemre méltó, hogy ez a két hozzájárulás intellektuálisan kapcsolódik egymáshoz. Omarova és Hockett Keynes pufferkészletekkel kapcsolatos munkájára építve dolgozták ki elképzeléseiket. Keynes munkáját viszont a kínai hagyományos magtárrendszer inspirálta, ahogyan azt Henry Wallace (Chaomin Li 2016, Weber 2021, 50. o.) és Benjamin Graham (1937) bevitte a két világháború közötti politikai diskurzusba. Konceptioikat újra adaptáljuk és kiterjesztjük a kínai kontextusra, felhasználva Kína államtudományi történetét, a kommunisták gazdasági hadviselésének stratégiáit és a gazdasági reformok történetét, valamint a kínai kortárs politikai gazdaságtan példáit, beleértve Kína választat a folyamatban lévő COVID-19 világjárványra.

Lényeges kontra nem lényeges: A gazdasági szférák megkülönböztetése

A kínai állam és a piac közötti kapcsolatok módozatainak elemzése a gazdaság alapvető és nem alapvető szférái közötti különbségtételen alapul. A modern kínai állam a gazdaság egészének irányítása érdekében a piacot konstituáló kormányzását az alapvető területekre összpontosítja. Az állam és a piac közötti kapcsolatok radikálisan különböznek az alapvető és a nem alapvető szférák között. Mind az alapvető, mind a nem alapvető szférák a piacon keresztül szerveződnek, de az alapvető szférában a piacot az állam folyamatosan és aktívan konstituálja.

Kína államszervezési hagyományában a lényeges és a nem lényeges közötti világos különbségtétel régóta kiemelt helyet foglal el a kormányzati elvek között. Korai példa erre az ósi kormányzati kézikönyv, a *Guanzi* (Weber 2021) úgynevezett *qingzhong*, azaz könnyű-nehezebb elmélete. Ye (2014, 98. o.) a *qingzhong* (轻重) művészetét úgy fordítja, hogy "a gazdasági erők mérlegelése és kiegyensúlyozása". A gazdaságpolitika feladata ebben az elméletben a *Guanzi* szavaival élve az, hogy "a "nehéz" dologgal lelőni azt, ami "könnyű", az olcsóval kiegyenlíteni a drágát" (*Guanzi* mint Hu 2009, 127. o.). Ébből a szempontból minden gazdasági jelenség csak társadalmi kontextusukhoz viszonyítva érthető meg; a dolgok csak más dolgokhoz viszonyítva lehetnek nehezek vagy könnyűek. A nehéz árucikkeket a termelés vagy az emberi jólét szempontjából lényegesnek, a könnyű árucikkeket pedig lényegtelennek tekintik. Míg egyes dolgok természetüknél fogva fontosak a termelés és az emberi jólét szempontjából, mint például a gabona, a só és a vas, hogy a *Guanzi* példáit használjam, az áruk gazdasági súlya is folyamatos változásnak van kitéve, és többek között tükrözi az évszakot, a termelési gyakorlatokat, a technológiákat és a piaci dinamikát.

A *lényeges* fogalmának meghatározása ebből a kapcsolati logikából ered, és a COVID-program tapasztalataira támaszkodik.

19 világvárvány. Amikor a zárlatok elrendelésének szükségességével szembesülünk, az a kérdés, hogy mi és ki az alapvető fontosságú, világszerte központi politikai kérdéssé vált (Stevano *et al.* 2021). Ezt ad hoc módon rendezték el az alapján, hogy a kormányok mit tartottak alapvető fontosságúnak a társadalom és a gazdaság alapvető működése szempontjából. E tapasztalatokból kiindulva *akkor* nevezzük *alapvetőnek a javakat, eszközöket és szolgáltatásokat, ha azok az állam szempontjából rendszerszintű jelentőséggel bírnak.* Nem egy normatív nézőpontból érvelünk amellet, hogy mit kellene alapvetőnek tekinteni, és az "alapvető" fogalmának értelmezése történelmileg kontingens; a változó anyagi, társadalmi, politikai és gazdasági feltételek függvényében fejlődik; és az állami szereplők közötti versengés, valamint az államon kívüli társadalmi erőkkel való kölcsönhatás alakítja. A körülmények megváltozása, például egy világvárvány kitörésekor, elmozdíthatja az alapvető és nem alapvető fontosságú dolgok közötti határokat.

A "rendszerszinten jelentős" fogalom használatakor Hockett és Omarova (2016) koncepciójára építünk. Ők "rendszerszinten jelentős"-ként definiálják mindazokat az árucikkek árait, amelyek mindenütt jelen vannak a termelésben; a befektetések árait, amelyek mindenütt jelen vannak bizonyos eszközosztályokban; és amelyek mindenütt jelen vannak más árak viszonyítási alapjaként. Mi túllépünk a mindenütt jelenlévőre való összpontosításon. A leállítási tapasztalatokból és a kínai államvezetésből merítve inspirációt, *rendszerszinten jelentősnek* tekintjük *mindazokat a gazdasági tevékenységeket, eszközöket vagy árakat, amelyek hiánya az állam szerint aláássa a pénzügyi, társadalmi vagy politikai stabilitást vagy a gazdasági biztonságot, vagy amelyek döntő fontosságúak a gazdasági fejlődés és más fontos politikai célok eléréséhez.* Mivel az állam és a piac közötti kapcsolatok elemzésére összpontosítunk, elemzésünket azokra a rendszerszinten jelentős szempontokra korlátozzuk, amelyek elsősorban piaci mechanizmusok révén szerveződnek.³

A tudósok hangsúlyozták, hogy a kínai gazdasági kormányzás egy olyan intézményi hierarchián alapul, amely a gazdaságot szintekre osztja (pl. Pearson 2015). A legstratégikusabb iparágakat (pl. fémipar, energiaipar, gyógyszeripar) az állam szigorúan ellenőrzi, és a központi állami vállalatok (SOE-k) dominálják. Az alacsonyabb szinteken lévő vállalkozásokat inkább szabályozásokkal irányítják, mintsem a kormány közvetlen felügyeletével. Az ilyen szintalapú üzleti rendszerrel párhuzamosan a tudósok hangsúlyozzák a központi és a helyi kapcsolatok, a helyi kísérletezés és a különböző települések közötti verseny fontosságát (pl. Heilmann 2008). A mi meghatározásunk az alapvetőnek megfelel a kínai gazdasági kormányzás ilyen hierarchikus szemléletének, de elemzésünket az időben változó rendszerszintű

³ Fontos, hogy így kizárjuk a háztartásokon belül és a piacokon kívül végzett, rendszerszinten jelentős gondozási munkát. Úgy véljük, hogy a gondozás annyira fontos, bár más elvek alapján működik, hogy külön elemzést igényel.

a gazdasági tevékenységek, eszközök és áruk jelentősége vagy nélkülözhetetlensége, hogy egy új az elemzés dimenziója. A tudósok egy polányi keretet is használtak, amely a termelés alapvető tényezőit, a munkát, a hitelt és a földet hangsúlyozza (Zheng és Huang 2018, 275. o.). Ez a megközelítés átfedésben van a miénkkel, de az időben változatlan polányi termelési tényezők mellett egy dinamikus elemet is figyelembe veszünk: bizonyos eszközök, tevékenységek vagy javak a változó körülmények (pl. a COVID-19 világjárvány) vagy strukturális környezet (pl. az éghajlatváltozás) miatt válhatnak nélkülözhetetlenné.

Az állam és a piac közötti kapcsolatok három módja: Stabilizáció és irányítás

Ez a szakasz Kína állam és piac kapcsolatának három kulcsfontosságú módját fejt ki a gazdaság alapvető szféráiban: a piacok létrehozása, stabilizálása és irányítása az államon keresztül. A Függelékben található táblázatban mindhárom módozatra empirikus példákat mutatunk be.

1. mód: Állami piacteremtés

A kínai kontextusban a *piacteremtés* magában foglalja a Hockett és Omarova (2015) által meghatározott "piacteremtést", de egy még ennél is alapvetőbb feladatot is. Definíciójuk szerint a piacképző állam olyan állam, amely "segít létrehozni és fenntartani bizonyos eszközök - áruk, szolgáltatások, pénzügyi eszközök - piaci cseréjét azáltal, hogy biztosítja a leendő partnerek folyamatos elérhetőségét, és ezáltal bizalmat ébreszt minden egyes kereskedés iránt". E funkció betöltése érdekében "a piacszerző vállalja, hogy két egymást kiegészítő kockázattípust visel": az eladó azon kockázatát, hogy a kérdéses árucikk nem kel el, az állam "végső menedékként" fellépő vevőként, míg a vevő azon kockázatát, hogy nem találja meg a megvásárolni kívánt terméket, az állam "végső menedékként" fellépő eladóként enyhíti. Azt javasolják, hogy az államnak nem csak aggregált szinten, makrogazdasági stabilizációval, hanem az egyes piacokon való állami részvétel révén is enyhítenie kell a piaci függőségben rejlő cserebizonytalanságot.

A piacteremtés e meghatározásában a piac és a piaci szereplők feltételezhetően már léteznek, amikor az állam belép. A kínai gazdasági reformok során az állam a semmiből hozta és hozza létre a piacokat. Az *állami piacteremtés* definíciója tehát azt feltételezi, hogy *az állam alkotja a piaci kapcsolatok alapvető infrastruktúráját, gyakran beleértve magukat a piaci szereplőket is, akiket időnként az állam hoz létre, máskor pedig mozgósít.* Ez az infrastruktúra lehet fizikai formában, mint például az új közlekedési eszközök, amelyek új piaci kapcsolatokat teremtenek, vagy információs formában, mint például az új piaci kapcsolatok létrehozása.

digitális piacterek, vagy egy szervezeti forma, mint például a kínai nemzeti piac létrehozásakor. bajnokok. Az állam egyszerre léphet fel piacteremtőként, amikor teljesen új piacokat hoz létre, és piaci szereplőként, amikor a meglévő piacokat mélyíti vagy bővíti. Az állam különösen abban játszhat döntő szerepet, amit Harvey úgy fogalmazott meg, mint a tér idővel való megsemmisítése, a piac határainak kiterjesztése a kommunikációs és közlekedési eszközök forradalmasításával (Harvey 2007, p. 337). A piacteremtés révén az állam elősegíti a munkamegosztás elmélyülését helyi, nemzeti szinten és a globális gazdasággal kapcsolatban. Az állam biztosítja a piac expanzív erőinek folyamatos hasznosítását, miközben az alapvető szükségletek piacait úgy strukturálja, hogy az állam megőrizze hatalmát.

Az állami piacteremtés meghatározását Polanyi (2001 [1944]) ihlette. Míg azonban Polanyi az állam szerepét hangsúlyozza a nemzeti piac megteremtésében az európai kapitalista átalakulásban, addig mi az állami piacteremtésre összpontosítunk Kínában, mint történelmi folyamatra és mint folyamatban lévő folyamatra. Az állami piacteremtésről alkotott koncepciónk szorosan kapcsolódik Ang (2016) piacépítési elméletéhez, valamint az állam és a piacok koevolúciójához. De ahol Ang szerint a fejlődés egy bizonyos szakaszában a piacépítés átadja helyét a piacmegőrzésnek, mi mellett érvelünk, hogy az állami piacteremtés a kínai gazdasági rendszer folyamatos jellemzője. Mazzucato (2013) a vállalkozó államok piacteremtő és -formáló funkcióit fejt ki az innovációval kapcsolatban a fejlődés különböző szakaszaiban. Ahogy Mazzucato a napenergia-ágazat példáján keresztül szemlélteti, a kínai állam - akárcsak a huszadik században az USA - a vállalkozó állam vezető példájává vált. Az ilyen innováció-orientált tevékenységeket az állami piacteremtés és -irányítás definíciója tartalmazza (lásd a következő szakaszt). Az állami piacteremtés definíciója azonban túlmutat az innováción, és a gazdaság minden lényeges területére kiterjed.

Kína közelmúltbeli történelmében az állami piacteremtés két kritikus ponton is központi helyet foglalt el: a polgárháború idején és a reformkorban. Mindkét pillanatban a piacok perifériára kerültek. A kínai polgárháború idején a hiperinfláció tombolt, és a gazdaság olyan mértékben szétesett, hogy sok paraszt visszatért az önellátó termeléshez. Ezt úgy is felfoghatjuk, mint a munkamegosztás összeomlását. A piac megszűnt a gazdaság egészének koordinációs mechanizmusaként működni, mivel a kereskedelmi útvonalakat a háború elzárta. Ebben az összefüggésben a kommunisták gazdasági hadviselésükben visszatértek az ősi államtechnikákhoz. A valuta értékét az olyan alapvető javak, mint a só és a gabona piacának újbóli megteremtésével stabilizálták, valamint azáltal, hogy létrehoztak

kereskedelmi ügynökségek, amelyek visszaállították a kereskedelmi kapcsolatokat. Ez Kína néhány legbefolyásosabb kínai huszadik század gazdasági gondolkodói és döntéshozói, mint például Chen Yun és Xue Muqiao (Weber 2021).

A Mao-korszakban a piacok nem tűntek el teljesen, de politikailag elnyomták őket (Perkins 1966, Zheng és Huang 2018, 250-1. o.). A reformok hajnalán az egyik kulcskérdés az volt, hogyan lehet a piacokat újjáteremteni a parancsgazdaság kontextusában. Kína mérlegelte, de végül elvetette a sokkterápia logikáját, amely a tervgazdaság lerombolására támaszkodott volna, hogy teret adjon a piacok spontán kialakulásának. Ehelyett Kína a piacosítás útját követte, amely a perifériális ágazatok liberalizálásának és a tervgazdálkodási intézmények piacteremtő szerepének kombinációjából állt. Ez végül az állami vállalatokat parancsokat végrehajtó egységekből piacorientált vállalkozásokká alakította át (Weber 2021).

Az állami piacteremtés azonban nem csak Kína forradalmi és reformtörténetének része. Inkább egy folyamatos gyakorlat. Ezt a közelmúltban készült esettanulmányok (lásd a Függelék) szemléltetik. Néhány példa erre a Kínai Fejlesztési Bank (Chen 2020), a hazai tőkepiacok létrehozása és azok fokozatos integrációja a globális piacokkal (Petry 2020a, b), valamint Kína az elmúlt évtizedek masszív infrastruktúra-építése, például az Övezet és Ut kezdeményezés és a nagysebességű vasutak. Az állam piacteremtő szerepe a COVID-19 válság idején ismét hangsúlyos volt, amikor a zárlatpolitika szüneteltette a piaci tevékenységek áramlását, és megakadályozta az eladók és a vevők közötti normális kapcsolatokat. Ebben a vészhelyzetben az állam gyorsan átalakította az alapvető élelmiszerpiacok normáit és helyreállította a kereskedelmi kapcsolatokat (Weber és Qi 2021).

2. mód: Állami piacstabilizálás

Az állami piacstabilizációról alkotott koncepciónk középpontjában az áll, amit Hockett és Omarova (2015, 137. o.) a "kormány mint piaci szereplő" modalitásnak nevez. Az állam részt vesz az alapvető javak piacán, hogy a keresletet és a kínálatot stabilizálja azáltal, hogy mozgósítja azt az oldalt, amelyik elmarad. Ez hasonló ahhoz, ahogyan a központi bankok megnyitják a piaci tranzakciókat. Ez mind az állami, mind a magánpiacokon megtörténik, és célja az ingadozások kiegyenlítése, különösen az alapvető javak rendszerszinten jelentős árának ingadozását. Ezeknek az áraknak a gyors, nagymértékű változása jelentős hullámhatással járna az egész gazdaságban, és alááshatná a stabilitást azáltal, hogy a kulcsfontosságú termékek elérhetetlenné válnának, vagy költségújraértékelést váltana ki. Az állami piacstabilizálás célja, hogy enyhítse a bizonytalanságokat és az instabilitást, amelyek a következőkben rejlenek

piacok. Ugyanígy nagyon széles körű piaci függőséget tesz lehetővé. Ez egyben egy másik a makrogazdasági stabilizáció módja.

Hockett és Omarova a "piacfenntartást" a vészhelyzetekre vonatkozó piacteremtés aleleteinek tekintik, amely a pánikszerű eladás sajátos helyzetére utal, amikor az egyes piaci szereplők nem engedhetik meg maguknak, hogy kívádják, hogyan alakulnak a dolgok, hanem egy állami eszköz léphet közbe, és ellensúlyozhatja a szabad esést. Kínában az állami piacstabilizálás magában foglalja a piacstabilizáló állami részvételt, amely a normál ingadozások ellensúlyozásától a piacfenntartó vészhelyzeti intézkedésekig terjed, mint például a 2015-ös tőzsdeválsággal összefüggésben.

Kína az állami piaci részvétel hosszú múltra tekint vissza. Az ősi *Guanxi szöveg* szerint: "Ha a dolgok

bőségesek, akkor olcsók lesznek; ha szűkösek, akkor drágák lesznek. ...

Ennek tudatában a herceg odafigyel országának többletére és hiányára, és

kezeli a vagyonát és a javakat. Amikor a gabona olcsó, pénzt cserél élelmiszerre. Fizet figyelmet fordít a dolgok relatív értékére (*qingzhong*), és az árstabilitás fenntartása érdekében kezeli azokat. Így a drága és az olcsó összhangba kerülhet, és a fejedelem learatja a hasznát. (*Guanxi*, mint Rickett 1993, 384. o.)

A *qingzhong* államvezetési technikáinak alapvető logikáját a császári Kína egyik központi intézményének számító Ever Normal Granaries (Will és Wong 1991) alapján lehet szemléltetni. A gabonapiacok természetüknél fogva instabilak az évszakok változása miatt, ami a kínálat és az árak rendszeres ingadozásával jár. Emellett a rossz termés szélsőséges áringadozásokat vagy akár éhínséget is okozhat. Az állami magtárak célja az volt, hogy az aratás idején növeljék a keresletet, és emeljék az árakat, miközben a kínálat bővül, amikor a magánkészletek tavasszal és nyáron elfogynak, és így megakadályozzák a magánkereskedők áremelkedését.

A Mao-korszakban az állami piaci részvételt felváltotta a gabona és más alapvető mezőgazdasági termékek egységes felvásárlási és értékesítési rendszere. Az állam monopolizálta a gabonakereskedelmet (Ash 2006). A reform és a nyitás első éveiben a gabonapiacokat újra bevezették, mivel a háztartások számára engedélyezték, hogy a piacra termeljenek, miután teljesítették az állam által előírt gabonakibocsátási kvótából rájuk eső részt. Ennek eredményeképpen az állami piaci részvétel újra megjelent a gabonafélék esetében, és azóta is

jelentősen megerősödött az utóbbi években, különösen az erőszakos világelelméleti válsággal összefüggésben.

áringadozások a 2000-es években (Huang and Yang 2017).

Kína ma állami ügynökségek vagy állami tulajdonú cégek által működtetett pufferkészleteket tart fenn az alapvető élelmiszerek, például a sertéshús, a cukor és az olaj, valamint az alapvető termelői termékek, például a fémek és az olaj, valamint az orvosi felszerelések tekintetében. Néhány kulcsfontosságú intézmény a Nemzeti Reform- és Fejlesztési Bizottság, a Nemzeti Élelmiszer- és Stratégiai Tartalékok Igazgatósága, valamint olyan speciálisabb tartalékok, mint a Kínai Nemzeti Gyapottartalék Vállalat. A tartalékok nagysága a legtöbb készlet esetében nem nyilvános, de a becslések szerint a gabona kivételével az országos fogyasztásnak csak kis részét fedezik. A pufferkészletek hatékony felhasználásának kulcsa a tartalékok megfelelő időben történő kihasználásában rejlik.

A tartalékokon túlmenően a piaci részvétel számos alapvető árucikk esetében komplex állami kapacitást igényel az alapvető piacok folyamatos figyelemmel kísérése és a kínálat bővítése érdekében, akár importtal, akár a vállalkozások informális és formális kapcsolatokon keresztül történő mozgósításával. Kritikus jelentőségű, hogy a többnyire állami tulajdonban lévő kínai bankrendszer is elősegítheti az ellensúlyozó beruházásokat kedvezményes hitelezéssel vagy a tőkekövetelmények növelésével, ahogyan az az ingatlanszektorban 2020 óta az úgynevezett "három vörös vonal" keretében történt (Bloomberg 2020).

A COVID-19 világjárvány utáni helyreállítások nyomán kialakult inflációs nyomás összefüggésében a kínai állami piacstabilizálás sajátos logikája is hangsúlyossá vált. Míg a világ többi részén az esetleges stabilizáló állami beavatkozás körüli vita a monetáris politika szigorítására összpontosított, addig a kínai kormány a 2021 első hónapjaiban gyors áremelkedést mutató kulcsfontosságú nyersanyagok árának stabilizálására összpontosította erőfeszítéseit. Az biztos, hogy a buborékok kialakulása ellen irányuló beavatkozások maguk is instabilitást idézhetnek elő, ahogyan ez 2015-ben történt, és ahogyan ez a most zajló Evergrande adósságválságban is megismétlődhet. A függelékben található táblázatban az állami piaci részvételt illusztráljuk a közelmúlt példái alapján.

mód: Állami piacirányítás

A kínai állam céljai túlmutatnak a piacok létrehozásán, mint öncélú tevékenységen, vagy a gazdaság stabilizálásán a meglévő konfigurációban. A kínai kormánynak hosszú távú menetrendje van, és a "vállalkozó pártállam" csavaros ambíciói jellemzik (ten Brink 2019). Az olyan átfogó politikai célok, mint az újraelosztás, az ellenálló képesség vagy a környezeti fenntarthatóság érdekében a piacok

alakított és kormányzott. Ez a gyakorlat magában foglalja azt, amit Hockett és Omarova (2015, 129. o.) úgy határoz meg, hogy "piaci

mozgó" - az árak aktív váltakozása az állami piaci részvételen keresztül a politikai célok elérése érdekében - a Mazzucato *vállalkozói államában* megfogalmazott politikai eszközök egész sorával együtt. Az alapvető mechanizmus hasonló az előző szakaszban a stabilizációra vonatkozóan leírtakhoz, és magában foglalhatja a piacteremtést. Elemzői átfedés van, de ahelyett, hogy az állam célja egy meglévő piaci egyensúly újratemtése lenne a saját irányítási módjában, az állam részt vesz a piacon, hogy új egyensúlyt hozzon létre.

A kínai fiskális politikában a piacmozgatásnak hosszú története van. A hagyományos államhatalomban az állam monopolizálta a sókereskedelmet és korlátozta a kínálatot, hogy a magas árból származó bevételeket kivonja. Az állami kereskedelmet arra is használták, hogy a drága luxuscikkek eladásával felszívják a felesleges likviditást (回笼). Mindkét technikát alkalmazták a Kínai Népköztársaság első éveiben. A sókereskedelem ellenőrzés alá vonása a kommunista forradalom fontos finanszírozási forrása volt (Weber 2021). A Nagy Ugrás Előre katasztrófája utáni inflációs nyomás ellensúlyozására az importált kubai cukorból készült süteményeket magas áron értékesítették, hogy felszívják a magas jövedelmű háztartások felesleges likviditását (Lowenstein 2019).

A maoista árrendszer középpontjában a költségektől eltérő, tudatos ármeghatározás állt (Perkins 1966, Lardy 1984, Weber 2021). Az árakat az ágazatok közötti újraelosztás mechanizmusaként használták. Az 1980-as években a kínai piaci reformok felvetették a kérdést, hogy mi legyen ezzel az újraelosztó árrendszerrel. Kína tartózkodott az árreform nagy durranásától, amely az összes árat egyik napról a másikra visszaállította volna, és ehelyett egy kétsávos árrendszert követett. A régi árrendszer magját kezdetben a helyén hagyták, miközben a peremeken piaci árak alakultak ki (Weber 2021). A gazdaság nagy része számára ez a kétpályás árrendszer már régen megszűnt. Bizonyos alapvető fontosságú upstream termelői javak, például a villamos energia esetében azonban továbbra is fennmarad, mint a kínai gazdaságpolitika egyik eleme. Például a termelő vállalatok olcsó energiaellátáshoz való hozzáféréseinek biztosítása bizonyos ágazatok ösztönzésére szolgál. Fontos, hogy a gabona árát is továbbra is az állam irányítja a vidéki termelők érdekében. Amikor a 2000-es években a városi és vidéki egyenlőtlenségek olyan nagyra nőttek, hogy veszélyeztetni kezdték a társadalmi stabilitást, a kínai kormány mozgósította és kiterjesztette az állami gabonatartalékrendszert. A gazdák jövedelmének növelése és a termelés ösztönzése érdekében az állam garantált egy minimális felvásárlási árat egy sor fontosabb gabonafélére, így a piacot a mezőgazdasági termelők javára irányította (Huang és Yang 2017).

A piacirányításhoz nem mindig szükséges az állam közvetlen részvétele vevőként vagy eladóként. Lehet a nem állami szereplők elvárásait is irányítja a bővülő piacok új határaival kapcsolatban. Kína a tervezési rendszer, különösen az ötéves tervrendszer örökségét átültette az indikatív tervezésbe (Heilmann és Melton 2013). Az ötéves terv különböző társadalmi és gazdasági célokat javasol, köztük inkább törekvéseket, mint kötelező célokat, amelyek a nem állami szereplők elvárásainak összehangolását szolgálják. Ez nagyszabású állami beruházásokat von maga után, és a magánberuházásokat a felderítő technológiákba és innovációkba csatornázza. Az állam az ágazati és makrogazdasági szintű politikai kötelezettségvállalásokkal, valamint az állami tulajdonú bankok általi finanszírozással alakítja a jövedelmezőségi elvárásokat. A függelékben található táblázat ezt a pontot az elektromos autópálya példáján keresztül szemlélteti.

Az államilag szervezett piacgazdaság

A kínai állam-piac kapcsolatokat három módját egyesítve a kínai gazdaságot államilag konstituált piacgazdasággként fogalmazzuk meg, amelyet az állam aktív létrehozása, részvétele és irányítása jellemez az alapvető fontosságú piacok tekintetében. A piacokról való gondolkodás története Kínában az ókorig nyúlik vissza. Hosszú hagyománya van annak, hogy a piacot "kétélű kardnak" (双刃剑) tekinti, olyan progresszív erőnek, amely hatalmas potenciált szabadíthat fel a társadalom anyagi alapjainak javítására, de egyben veszélyes is, mivel sebezhetőséget, instabilitást és válságokat is teremthet (Nolan 2021, 35. o., 2018b). Ez egybeesik Karl Marx elemzésével, amely szerint a kapitalizmus egyszerre a legprogresszívabb és a legválságosabb fejlődési szakasz. Marx számára ez a kettős természet azt jelenti, hogy a kapitalizmus előkészíti saját bukását, és forradalmi erőket szül, amelyeknek végül le kell győzniük a pénzre és a piacokra való támaszkodást. A Mao alatti Kínában megkísérelt ilyen forradalmi megoldással ellentétben a kínai államtudomány egy irányzata a piacok regresszív és progresszív oldalának egyensúlyba hozásával foglalkozik az állami piaci részvételen keresztül. A gazdasági kormányzás e technikáinak egy részét a reformkorszakban újjáélesztették (Weber 2021). Amint azt be fogjuk mutatni, ez rezonál, de túlmutat Keynes vagy egy keynesiánus elképzelésen is.

A kapitalizmus kettős természete bizonyos mértékig tükröződik az összehasonlító kapitalizmussal foglalkozó kutatások egymással versengő irányzataiban. Ez a szakirodalom a hatalmi dinamikát, a társadalmi viszonyokat, az egyenlőtlen fejlődést, a válságokat és az *instabilitást* hangsúlyozó kritikai megközelítésekre (pl. Peck 2007, Bruff 2011), valamint a Hall és Soskice (2001) Varieties of Capitalism (VoC) megközelítésének hagyományát követő hozzájárulásokra oszlik, amelyek szerint

hangsúlyozzák a vállalatirányítás különböző formáit, mint *stabil* intézményi megállapodásokat, amelyek kapitalizmus *funkció*. A feltörekvő piacgazdaságokra levezetett SPC kerete átveszi a kritikai politikai gazdaságtan egyes elemeit, de végső soron a VoC-ban gyökerezik, és arra a kérdésre összpontosít, hogy a kapitalizmus hogyan tette lehetővé ezeknek az országoknak a felemelkedését. Az SPC hangsúlyozza a személyes kapcsolatokon alapuló üzleti és állami elithálózatok fontosságát, a helyi szövetségek közötti versenyt, valamint a központi állam szerepét abban, hogy átfogó intézményi struktúrát biztosít e verseny számára "Kína koordinációs módjának" (Nölke *et al.* 2020, 49. o.) jellemzésében. Mindezeket az elemeket fontosnak tartjuk, de úgy véljük, hogy továbbra is alulelméleti kérdés marad, hogy a kínai állam hogyan próbálja összeegyeztetni a dinamikus hatalmat és a piacok eredendő instabilitását. Azzal, hogy erre az egyensúlyozásra összpontosítunk, hozzájárulunk azokhoz a kísérletekhez, amelyek a VoC-ban és annak mellékágaiban rejlő, gyakran statikus elemzéssel szemben egy dinamikus szemléletet kívánnak nyújtani.

Osztjuk VoC kritikus álláspontját a neoklasszikus keretrendszerrel szemben (Coates 2015, 19. o.). A neoklasszikus közgazdaságtanban a piacok egydimenziós, önszabályozó szférák, ahol az árak szabad mozgása által közvetített magánvásárlók és -eladók versenyszerű kölcsönhatása hozza létre az egyensúlyt. Ezzel szemben a gyakorlatban minden piacgazdaságot az állami fellépés valamilyen formája tart fenn, amely legalább részben enyhíti a piaci cserékre való támaszkodásból eredő bizonytalanságot és instabilitást. Ezek a mechanizmusok eltérő mértékűek és működésűek. Az állam által létrehozott piacgazdaságot az ilyen bizonytalanságot enyhítő politikák különösen intenzív és kiterjedt formája jellemzi, valamint az állam elkötelezettsége a piacok progresszív erőinek aktív kihasználása és irányítása mellett. Ennek kifejtését egy rövid, fogalmi szintű összehasonlító vita segíti.

A legalapvetőbb szinten minden állam olyan jogi keretet biztosít, amely meghatározza a piaci magatartás szabályait, és felügyeli ezeket a szabályokat. Ezen túlmenően az állam legalább három szinten enyhítheti a piacgazdaságban rejlő cserebizonytalanságot, ami megfelel a különböző közgazdasági gondolkodásmódoknak:

(1) a pénz értékének stabilizálásával, (2) az aggregált kereslet stabilizálásával és (3) az egyes fontos piacok stabilizálásával.

Minden modern állam fiat valutát bocsát ki. Minden állam arra is törekszik, hogy a pénz értékét bizonyos mértékig stabilizálja a monetáris politika révén, amely korlátozhatja a monetáris szférából eredő bizonytalanságokat (1). A központi bankok a fiatpénz piacokat hoznak létre és vesznek részt azokon, hogy szabályozzák a pénz birtoklásának árát.

pénz (a kamatláb). A friedmani monetarizmus vagy a neoliberais hagyomány szemszögéből, az önszabályozó piaci erők dominálnak az imént vázolt eredendő instabilitással szemben. Ezért a pénz értékének stabilizálása a kulcsa a piacgazdaságok egészének stabilizálásának (Hayek 1966 [1929]). Ezzel szemben a stabil árak által elősegített szabad piacgazdaságot tekintik a legjobb megoldásnak a piac erényeinek kibontakoztatására. A szabad piac nem az államtól mentes piacot jelenti. Az állam rendszabályozza a piac szabadságát, és körbezárrja azt, hogy megvédje a társadalom vagy az állam beavatkozásától (Bonefeld 2013, 2017, Slobodian 2018).

A háború utáni neoklasszikus szintézis szemszögéből nézve az államnak a fiskális politikán keresztül kell stabilizálnia az aggregált piaci viszonyokat (2). Itt az eredendő stabilitás elsősorban a makroszinten található, és így a javító politikák is. A fiskális expanzió akkor növeli az aggregált keresletet, amikor a tényleges kereslet elmarad a deflációs zsugorodás megakadályozása érdekében. Az állam fő feladata ez a makrostabilizáció. Keynes tovább ment az aktivista államról alkotott elképzelésében. A beruházások társadalmisítása mellett érvelt, amely a kapitalista gazdaságban rejlő jelentős, eredendő instabilitás leküzdését, valamint az iparpolitika révén a teljes termelési potenciál felszabadítását szolgálná (Crotty 2017).

Később Keynes az általa javasolt stabilizációs politikákat kiegészítette az alapvető árucikkek állami pufferkészleteivel (Dimand és Dimand 1990, Fantacci *et al.* 2012) (3). Nem Keynes volt az ilyen állami piaci részvételi politika kidolgozója. Benjamin Graham (1937) és Henry Wallace már korábban bevezették ezt az elképzelést a két világháború közötti politikai vitákba, inspirációt merítve a kínai Ever Normal Granaries rendszeréből és a hagyományos államberendezkedésből (Will és Wong 1991). Valójában Kínában az állami piaci részvétel elméletei a fent említett *Guanziúg* nyúlnak vissza, és a császárkorban elevenítették fel, vitatták meg és tökéletesítették őket (Zhao és Drechsler 2018, Zanas 2020, Weber 2021). Keynes tisztában volt ezzel az elméletalkotási hagyománnyal, mivel átnézett egy doktori értekezést, amely Kína gazdaságtörténeti gondolkodását tekinti át, és kitér az állami piaci részvételre (Chen 1911, Keynes 1912).

Ha hozzáadjuk a makro-stabilizációt, a beruházások jelentős mértékű társadalmisítását és az alapvető nyersanyagok állami pufferkészleteit, akkor az államilag konstituált piacgazdaság koncepciója felé haladunk, de a kínai politikai gazdaságtan tanulmányozására szolgáló elemzési keretünkben az állam még a Keynes által elképzeltnél is konstitutívabb szerepet tölt be. Az államilag konstituált piacgazdaság *nemcsak közvetett módon stabilizálja a pénz értékét, valamint az aggregált kereslet és kínálat közötti kapcsolatot.*

makrogazdasági eszközökkel, a költségvetési és monetáris politikával, de aktívan létrehozza, részt vesz és irányítja a piacokat egy

alapvető javak, tevékenységek és eszközök sora a fejlesztési célok elérése érdekében.

Az állam és a piac közötti kapcsolat állandó kalibrálás és viták tárgya a kínai államilag konstituált piacgazdaságban. Deng Hsziao-ping a hetvenes évek végén híresen visszaállította a piacot a szocialista államot szolgáló eszközként (Zheng és Huang 2018, Weber 2021). Ez a "piacok mint az uralom eszközei" (Arrighi 2007, 8. o.) Smith-féle felfogása. A piac azonban nem egyszerű eszköz, hanem önálló életet él. A piac aktív stabilizálása a piaci dinamika kordában tartásának egyik módja. Az áruszintű állami piaci részvétel nem szünteti meg a piacgazdaságban rejlő bizonytalanságot. Mivel azonban az állam a végső menedék vásárlójaként és eladójaként lép fel a gazdaságon belül széles körű kapcsolatokkal rendelkező piacok egész sorában, a bizonytalanságot közvetlenebbül enyhíti, mintha csak a makrointervenciókra támaszkodnánk. Az biztos, hogy a gazdasági bizonytalanság, amely a munkaerő eladásától való megélhetés függőségének endogén velejárója, nem szűnik meg, és az egyes cégek számára fennáll a csőd lehetősége. Az állam azonban kiegyenlíti az alapvető piacok ingadozásait, hogy megfékezze azokat a kockázatokat, amelyek rendszerszintű válságokhoz vezethetnek.

Esping-Andersen (1990) a jóléti államokat az alapvető javak dekommodifikációjának mértéke szerint kategorizálja, Polanyi (2001 [1944]) nyomán, aki a mozgás törvényeit az úgynevezett fiktív javak, a föld, a munka és a tőke (de)áruvá tételéért folytatott küzdelemben látta (Işikara 2020). Míg a kínai állam egyes alapvető javakat, például a kötelező oktatást és az egészségügyi szolgáltatásokat a dekommodifikáció révén szabályozza, addig más alapvető javakat, például a gabonát és a létfontosságú nyersanyagokat az államilag konstituált piacokon keresztül szabályozza. Következésképpen Kína gazdasága mélyen piacosított, és a több állam nem jelent kevesebb piacot (Zheng és Huang 2018). Kína gazdasága teljes mértékben árucikké vált, mivel alapvetően minden termelés a piacra irányul, és a mindennapi élet nagy része a csere révén szerveződik. Ezt az árucikké válást azonban az állam konstituálja abban az értelemben, hogy az állam a piacteremtésen keresztül szervezi az árucikké válást, és az áruformában rejlő bizonytalanságok internalizálásával feszegeti a piacosítás határait.

A dekommodifikációra való összpontosítással analóg feltételezés, hogy a több piac kevesebb állami kapacitást jelent. A neoliberais korszak szabályozó államáról szóló szakirodalom például a piacosítás eredményeként a "kormányzáson" keresztül történő kormányzást hangsúlyozza. A szabályozó államnak nincs állami kapacitása a szabályok megállapítására és ellenőrzésére irányuló funkcióin túl. Ezt állítják szembe a háború utáni korszak fejlett államával.

a "kormányzás" által jellemzett gazdaságok, amelyeket "hierarchikus, parancsuralmi és parancsra épülő államvezetéként" határoztak meg.

olyan irányítási rendszerek, amelyek autoritatív módon mozgósítják az erőforrásokat, és közvetlenül beavatkoznak a kívánt társadalmi és gazdasági eredmények biztosítása érdekében" (Jones és Hameiri 2021, 3. o.). Hasonlóképpen, a fejlesztési állammodellről gyakran úgy vélik, hogy az egy mindenható, központosított bürokráciára és a parancs és parancs révén történő állami mobilizációra támaszkodik (Allen *et al.* 2020, 2. o.). Inkább a hierarchikusabb parancs és ellenőrzés, mint a piaci viszonyok között húzódik ellentét, mint az állam piaci szerepvállalásának különböző módjai és fokozatai között, amelyek az állami kapacitás különböző formáinak felelnek meg. Massot (2020) megállapításaival összhangban a piacot a magánszereplők tiszta szférájaként gondolják el, így a több piac mindig kevesebb állami kapacitást jelent. Ezzel szemben a mi keretünkben, Kína államilag konstituált piactudományában a fokozottabb piacosság növeli a piaci dinamikában rejlő bizonytalanságokat és instabilitást, és több, nem pedig kevesebb állami kapacitást igényel. Ugyanakkor az állam Kínában nem egy mindenható, monolitikus, centralizált bürokrácia, amely a klasszikus fejlődési államhoz hasonlóan a saját feltételei szerint hatol be a piacra (Hui 2017, Zheng és Huang 2018, 31-2. o., Nogueira és Qi 2019).

Az SPC-k koncepciója választ ad arra a rejtélyre, hogy Kína piacossága egy expanzív állam alatt zajlik. Az állam és a piac közötti kapcsolatok tekintetében a hangsúly a vállalati szinten és az üzleti és állami szövetségekben és az elhálózatokon belüli együttműködésben rejlő széttagozott érdekeken van. Ezek a hálózatok személyes kapcsolatokon (*guanxi*) és közös társadalmi háttérrel alapulnak (Nölke *et al.* 2020). Ezt a "nem piaci koordinációs módot" (ibid., 49. o.) kulcsfontosságúnak tartják Kína állam-piac kapcsolatainak megértéséhez. Ez az elemzési lencse rezonál a cimborakapitalizmust hangsúlyozó megközelítésekkel.⁴ Az informális kapcsolatok mellett az állami tulajdonú vállalatok irányításával foglalkozó gazdag szakirodalom a bürokratikus kialakítás fontosságát is szemlélteti, hangsúlyozva az állami tulajdonú vagyontárgyakat felügyelő és kezelő bizottság (SASAC) szerepét, a vezető és állami tisztviselők rotációját és kettős megbízatását megkönnyítő kádergazdálkodási rendszereket, a vállalatokon belüli pártbizottságokat és a vállalatokat mozgósító politikai kampányokat (Chen Li 2016, Leutert és Eaton 2021). Keretrendszerünk összhangban van az informális üzleti és állami szövetségek, valamint a bürokratikus kialakítás fontosságával.⁵ Az ilyen formális és informális, nem piaci kapcsolatokon keresztüli koordináción túl azonban hangsúlyozzuk a vállalkozások piaci alapú koordinációjának fontosságát a piaci dinamika állami mozgósításán keresztül. A formális és informális hálózatok olyan intézményekként szolgálnak, amelyekre az állam támaszkodhat piacalkotó tevékenysége során.

---

⁴Lásd Ang (2020) kritikai áttekintését a Kína elemzésére a cimborakapitalizmust elemző lencseként használó beszámolókról.

⁵Lásd Zheng és Huang (2018, 378-424. o.) részletes tárgyalását az ilyen személyzeti rotációról.

Az SPC hangsúlyozza a kínai rendszer széttagozottságát, amely a különböző állami és üzleti szövetségek egymással versengő érdekeinek és a különböző települések közötti versenynek a következménye. Ezt kiegészítve azzal érvelünk, hogy a kínai rendszer nem monolitikus jellege a gazdaság lényeges és nem lényeges részei közötti egyértelmű megkülönböztetést is tükrözi (Weber 2021). Ha csak a gazdaság nem esszenciális szféráira koncentrálnánk, a kínai állam neoliberaisnak tűnik. A kínai gazdaság még európai társainak némelyikénél is piacositottabbnak tekinthető, mivel csak kis mértékben tartja magát az európai jóléti államok középpontjában álló dekommodifikáció elvéhez (Qi és Li 2018, Zheng és Huang 2018, Weber 2019). Az alapvető szférákban azonban a kínai állam aktívan konstituálja a kifejezetten nem neoliberális módon működő piacot. A kínai állam-piaci kapcsolatokról szóló esettanulmányok egyre növekvő száma hangsúlyozza, hogy az állam "áthatja" és "áthatja" a piacot, de nincs egyetértés abban, hogy ez mit jelent a kínai politikai gazdaságtan természetére nézve. Az állami ellenőrzés mértékére és módozataira vonatkozó eltérő következtetések bizonyos mértékig annak tudhatók be, hogy a lényeges és a nem lényeges közötti spektrum különböző pontjaira összpontosítanak.⁶ A lényeges-nem lényeges megkülönböztetés analitikus figyelembevételével segíthetünk feloldani az állam-piac viszonyok belső kínai változatosságának ellentmondását.

Következtetés

Kína sajátos gazdasági rendszert hozott létre. Az ebben a tanulmányban kidolgozott fogalmi keret célja, hogy hozzájáruljon az állam és a piac közötti kapcsolatok módozatainak alapjául szolgáló gazdasági mechanizmusok elméletéhez. Az államilag konstituált piacgazdaság fogalmát javasoljuk, és azzal érvelünk, hogy a kínai állam a piacot konstituáló tevékenységeken keresztül igyekszik enyhíteni a bizonytalanságokat és az instabilitást a gazdaság alapvető területein, miközben a piaci erők erejét hasznosítja. Ez az alapvető és nem alapvető ágazatok határainak folyamatos újradefiniálásával jár. Az állam a gazdaság egészének stabilizálása és irányítása érdekében létrehozza az alapvető fontosságú ágazatok piacait, és részt vesz azokon. Ezáltal

---

⁶ Jones és Zou (2017) például egy kínai állami tulajdonú vállalatnak egy konkrét mianmari vízenergia-gátprojektben való részvételére összpontosítva, amely geopolitikai jelentőséggel bír, de a kínai villamosenergia-hálózat szempontjából nem alapvető fontosságú, azt sugallja, hogy az állam szerepe az állami tulajdonú vállalatokkal kapcsolatban széttagolt és összhangban van a szabályozó állam szerepével. Ezzel szemben Chen és Lees (2016) a kínai fejlesztési államot vizsgálja a Kína általános gazdasági biztonsága szempontjából lényeges projekt, a megújuló energiaágazat kiterjesztésének elemzése során. Hasonlóképpen: Allen és *Li* (2021) a megújuló energiaágazat egyik kulcselemének számító kínai napfénypanel elemzésében azt találják, hogy Kína államilag áthatott kapitalizmusa lényegesen kevésbé széttagozott és szorosabban koordinált, mint az indiai. Zhang és Bray (2017) bemutatták, hogy az állami felsőoktatási szektor bővülése egyúttal a magániskolák és a korrepetációs arnyékrendszerét is létrehozta, miközben ez utóbbi az általuk "mikro-neoliberalizmusnak" nevezett logika alapján szerveződik.

mozgósítja a piaci magánszereplőket, ugyanakkor célja, hogy megőrizze a szuverenitást az alapvető részek felett.

a gazdaságban. Ez egy állandó egyensúlyozás. Az állam fausti alkut köt a piaccal. A piaci erők, ha egyszer elszabadulnak, a stabilizálásra vagy irányításra irányuló erőfeszítések ellenére is kicsúszhatnak az irányításuk alól. Az állam által létrehozott piacgazdaság finomabb állami kapacitással rendelkezik a buborékok és az instabilitás ellensúlyozására, de korántsem mentes a válságoktól, amint azt a 2015-ös pénzügyi zavarok és a 2021-es ingatlanszektor leépítésére tett kísérletek is mutatják.

Míg a kínai gazdasági rendszer lényeges részeit a piacon való aktív állami részvétel hangsúlyozásával jellemezzük, addig a gazdaság perifériás szférái nagyrészt a magánszereplőkre vannak bízva, és csak közvetve, az alapvető ágazatokkal való kapcsolataikon keresztül irányíthatók vagy stabilizálhatók. A kínai politikai gazdaság megértésének egyik kulcsa e kettős jelleg megragadásában rejlik. A létfontosságú ágazatok piacainak állami berendezkedése nem az árucikké válás ellen hat, hanem inkább elősegíti a gazdaság minden területének széles körű árucikké válását. További kutatásokra van szükség azoknak a csatornáknak a konceptualizálásához, amelyeken keresztül az állami piaci részvétel az alapvető ágazatokban hatással van a nem alapvető ágazatokra, valamint annak tanulmányozásához, hogy az állami piaci konstitúció milyen hatással van a fiskális és monetáris politika szerepére.

Függelék: Példák az állami piac-alkotmányra Kínában

Mód	Példák	Részletek
Állami piac-teremtés	Példa 1: Kínai Fejlesztési Bank (CBD) (Chen 2020)	• Az állam az infrastruktúra-finanszírozás versenypiacának megteremtőjeként működött, ahol a szabályozó, a vevők és az eladók mind állami szereplők. Mivel Kína a közvetlen tervgazdaságból való átmenet során új finanszírozási mechanizmusokra volt szükség Kína stratégiai fejlesztési projektjeinek elősegítéséhez, és a CBD-t mint központi, teljes mértékben állami intézményt tervezték. Az állami garancia lehetővé tette, hogy a CBD-kötvények olyan magas hitelminősítést kapjanak, mint az államkötvények. Így a CBD a tőkepiacról tudja bevonni forrásainak nagy részét. • Chen összefoglalja: "Az állam nem csak áthatja, áthatja vagy szabályozza a piacot; az állam a piac alkotóeleme. A kínai bankközi kötvénypiac nagymértékben hasonlít a "versenypiacra" ... az árképzési mechanizmust a piaci kereslet és kínálat határozza meg, a szereplők pedig reagálnak a piaci jelzésekre és nyereségre törekszenek. A piacot alkotó főbb szereplők azonban állami tulajdonban vannak. Ez a sui generis állam-piac viszony tükrözi a kínai döntéshozóknak az állam fejlődésben betöltött szerepéről alkotott nézetét, vagyis azt, hogy az államnak a piaci mechanizmusokra kell támaszkodnia a gazdasági fejlődés hatékony megvalósítása érdekében, de ha nincs piac, akkor az államnak kell létrehoznia egyet azáltal, hogy a meglévő állami szereplőket piaci szereplőkké alakítja át." (Chen 2020, 464-5. o.)

Mód	Példák	Részletek
	Példa 2: Állami tulajdonú tőzsdék (Petry 2020a)	• Petry (2020a) elemzi, hogy a kínai állam hogyan hozta létre a hazai tőkepiacokat, és hogyan integrálta azokat fokozatosan a globális piacokkal. Az állam állami tulajdonú tőzsdéket hozott létre és szervezi a piaci infrastruktúrát, de a CDB-vel ellentétben a tőzsdék szereplői profitorientált, spekulatív befektetők. • Az állam úgy alakította a piacot, hogy a magántőke dinamizmusát kihasználja, de a spekuláció mozgásterét korlátozza: "Ahelyett, hogy bíznának a piacok önkorrekciós képességében és a "hatékony" eredmények elérésében, Kínában a pénzügyi kereskedés társadalmi hasznosságát értékelik - hogy "a pénzügyeknek a reálgazdaságot kell szolgálniuk". (ibid., 10. o.)

Mód	Példák	Részletek
	Példa 3: Infrastruktúraépítés (Ang 2016, Lawrence <i>et al.</i> 2019, Huang 2020)	• Kína az elmúlt évtizedekben masszív infrastruktúra-építéseket folytatott, amelyek célja az eredeti piac kiterjesztése, a piaci szereplők közötti új kapcsolatok kiépítése és a munkamegosztás elmélyítése volt. Ang (2016, 173-174) esettanulmánya egy fujiani városról jól szemlélteti a vasútépítés szerepét a helyi beruházásokra és a helyi "piacépítésre". Kína kiépítette a világ legnagyobb nagysebességű vasúthálózatát, amely drasztikusan elmélyítette az eredeti, régiókon átnyúló kapcsolatokat. • A Világbank jelentése szerint az utasok 18 százaléka nem utazott volna, ha a nagysebességű vasút nem áll rendelkezésre. A nagysebességű vasút segített az olyan viszonylag távoli helyeknek, mint Guilin, Guiyang és Qufu, hogy új utasokat vonzzanak és bővítsék turisztikai piacukat (Lawrence <i>et al.</i> 2019). • Az Övezet és Út kezdeményezések alapvető motivációja a kereskedelem megkönnyítése és új piaci kapcsolatok létrehozása az infrastrukturális feltételek javítása révén. A kezdeményezések részeként a Csungking-Xincsiang-Európa vasútvonal a délnyugati kínai belvárost, Csungkingot jelentős kereskedelmi csomóponttá és Európa fontos exportőrévé tette, megkérdőjelezve a tengerparti városok hagyományos előnyeit. A csungkingi székhelyű gyártók, például a Hewlett-Packard és a Foxconn évente 25 millió laptopot gyártottak az EU piacára (Huang 2020).

Mód	Példák	Részletek
Állami piaci stabilizáció	4. példa: Alapvető árutartalékok (Weber és Qi 2020, Bloomberg 2021)	• Bár a sertéshús valamivel kevésbé alapvető fontosságú, mint a gabona, a legtöbb kínai számára fontos fogyasztási cikké vált, és a sertéshús ára jelentős szerepet játszik a hivatalos fogyasztói árindexben. Az állam ellenőrzése a sertéshús felett kevésbé szigorú, mint a gabona felett; mindazonáltal a kormány egy állami tulajdonú cégen, a China Merchandise Reserve Management Center-en keresztül fagyasztott sertéshús tartalékot működtet. • 2020 folyamán, amikor a sertéshús ára az előző két évben a sertéspestis hatása miatt gyorsan emelkedett, a Tartalékkezelő Központ folyamatosan felszabadította a fagyasztott sertéshús tartalékát, miközben a hazai kínálat növelése érdekében nagymértékben importált sertéshúst (Qi 2020). • Hasonlóképpen, amikor a világpiaci olajárak 2020-ban összeomlottak, a kínai állami tartalékok a címlapokra kerültek globális vásárlási hullámmal, tartalékokat halmoztak fel a nagyobb energiaügyi ellenálló képesség biztosítása érdekében, valamint azért, hogy a hazai piacot a későbbi áremelkedésektől elszigeteljék (Bloomberg 2021).
	Példa 5: Gyógyászati segédeszközök a COVID-19 (Qi 2020) keretében	• A COVID-19 leállást követő fellendülésével összefüggésben kialakult inflációs nyomással összefüggésben Kína erőfeszítéseit a gyors áremelkedést mutató kulcsfontosságú nyersanyagok árának stabilizálására összpontosította. Az állam döntő szerepet játszott az egészségügyi ellátás és az egyéni védőfelszerelések iránti kereslet gyors növekedésének kielégítésében, és elkerülte az infláció és a fertőzés ördögi körét.

Mód	Példák	Részletek
		• A Wuhan városának 2020. január 23-i lezárását követő első két hétben, Kína mozgósította a hivatalos egészségügyi készleteket, és tömegesen importált (328 millió maszkot és 3,9 millió köpenyt) állami és magánvállalkozásokon keresztül. • A végső megoldást a hiányra nem a tartalékok vagy az import jelentette, hanem a termelés állami mozgósítása és koordinálása két ügynökségen keresztül: az Ipari és Informatikai Minisztériumon (MIIT) és az NDRC-n keresztül. Ezek az állami ügynökségek tisztviselőket küldtek a kulcsfontosságú termelő cégekhez, akik naponta gyűjtötték az adatokat, koordinálták a nyersanyagok és berendezések szállítását, és segítettek a cégeknek a technológiák fejlesztésében és a termelés hatalmas ütemű növelésében. 2020. február 25-re az orvosi maszkok és köpenyek gyártása megfelelt a hazai keresletnek (Qi 2020).
	6. példa: Az állami vállalatok anticiklikus beruházásai (Qi és Kotz 2019)	• Kínában a célzott beruházások komplex infrastruktúrája fontos szerepet játszik az állami vállalatokban. Ahelyett, hogy a válságra adott válaszként az aggregált kereslet növelését célzó költségvetési kiadások növelésének makrogazdasági dimenziójára összpontosítanának, Kína gazdaságstabilizációs politikája az állami és magánvállalkozások mozgósítását foglalja magában a személyre szabott beruházási programok köré. Ezek a programok általában a jelentős innovációra, az infrastruktúra kiépítésére és az alapvető életkörülmények javítására összpontosítanak. Az állami vállalatok, amelyek nagyobb hajlandóságot mutatnak a kockázatosabb beruházások végrehajtására, vezető befektetői ezeknek a programoknak.

Mód	Példák	Részletek
		• Qi és Kotz (2019) azt találják, hogy a 2000-es évek eleje óta az állami vállalatok beruházásai jelentős anticiklikus hatásúak, és döntő szerepet játszottak a regionális gazdasági növekedés stabilizálásában. Az állami vállalatok nemcsak a gazdasági növekedést lendítik fel anticiklikus beruházásokkal, hanem vezető szerepet játszanak a jelentős innovációkban is.
	7. példa: 2015-2016-os tőzsdei összeomlás (Li <i>et al.</i> 2020, Petry 2020a, 2020b)	• Amint Petry (2020a, b) mutatja, a spekuláció megfékezésére egy összetett intézményi infrastruktúrát terveztek "az ellenőrzést szem előtt tartva", ahelyett, hogy egyszerűen feltételezték volna, hogy a szabályozatlan piacok önszabályozóak lennének. Ami a gazdaság többi részét illeti a pénzügyi szektoron belül, az alapvető funkciók és egységek szigorú ellenőrzésének logikáját figyelhetjük meg: Petry (2020b) terminológiáját kölcsönözve, a "sarkalatos pontok" állami ellenőrzés alatt állnak, de ahelyett, hogy a parancs és ellenőrzés logikája alapján működnének, a piaci elveket követik - mint a piac tervezői, résztvevői és irányítói, hogy biztosítsák, hogy "a pénzügyek a reálgazdaságot szolgálják". • A buborékok kialakulásának elkerülése érdekében az ügyletfelelőseket részlegesen figyelemmel kísérik a kereskedési tevékenységeket, hogy felderítsék az esetleges piaci manipulációt és biztosítsák a stabilitást. Amikor az ilyen megelőzési stratégiák kudarcot vallanak, a kínai állam visszatér a piaci részvétel stabilizálásának ugyanahhoz a logikájához, amelyet más alapvető ágazatokban is nyomon követtünk. Ez a 2015-2016-os piaci összeomlás kapcsán vált nyilvánvalóvá. • A buborék miatt aggódva a Kínai Értékpapír-szabályozó Bizottság (CSRC) 2015-ben megerősítette a szabályozást, ami azonban a buborék kipukkadását idézte elő. A oldalon

Mód	Példák	Részletek
		A CSRC az összeomlásra reagálva mozgósította az állami ellenőrzés alatt álló pénzintézeteket, hogy állítsák le a eladásokat, és tömeges részvényvásárlással mentik meg a piacot (Li et al. 2020), így megfordítva a pánikot és megállítva a piac szabad esetet.
Állami piac-irányítás	8. példa: Városi területek (Tao <i>et al.</i> 2010, Xu 2011, Knight 2014, Liu 2018, Zheng és Huang 2018, Lan 2021)	• A városi földterület egyetlen törvényes tulajdonosa és szállítója a helyi önkormányzat, de a földterület iránti kereslet számos szereplő részéről érkezik, akiknek többsége magánvállalkozás. Az önkormányzatok a földterületeket meghatározott időre bérbe adják a nem állami felhasználóknak. A városi földkínálat monopolizálása lehetővé tette a helyi önkormányzatok számára, hogy a helyi költségvetési bevételek fontos kiegészítőjeként földbevételekhez jussanak, amelyek az 1990-es évek közepe óta jelentős mértékben finanszírozták a gyors és nagyarányú urbanizációt és a helyi infrastruktúra kiépítését (Xu 2011; Knight 2014; Zheng és Huang 2018). • A helyi önkormányzatok általános gyakorlata az, hogy nyilvános pályáztatás helyett egyszemélyes tárgyalások útján bérbe adnak földterületeket a gyártó cégeknek, ami csökkentheti az árat, és így vonzóvá teheti a gyártási beruházásokat (Tao et al. 2010). Ily módon a helyi önkormányzatok alakítják a földpiac eredményét, hogy stabil jövedelemáramlást generáljanak és gazdaságfejlesztési célokat kövessenek. • Az állami tulajdonú befektetési platformok sok városi földterülettel rendelkeznek, és könnyen hozzáférnek a hitelhez. Nemcsak az önkormányzati infrastruktúra kiépítésében játszanak döntő szerepet, hanem kulcsszerepet játszanak a nagy kockázatú határtechnológiák fejlesztésének támogatásában is. A hazai csúcstechnológiai vállalatok, mint például a BOE és a TCL az LCD-iparban és a

Mód	Példák	Részletek
		Suntech a fotovoltaikus iparban jelentősen részesült a pénzügyi állami tulajdonú befektetési platformok támogatása. • 2014 óta a helyi önkormányzatok ipari orientációs alapokat hoztak létre, amelyek állami tulajdonú kockázati tőkéek, amelyek csúcstechnológiai vállalatokba fektetnek be. Az ipari irányítási alapok 2019 júniusára 4 billió jüant tettek ki (Lan 2021).
	9. példa: Elektromos autók (Államtanács 2012, Altenburg <i>et al.</i> 2017)	• 2021 elejére az elektromos autók száma Kínában elérte az 5,8 milliót; ez az elektromos autók 50 százalékát teszi ki világszerte (Xinhua-News 2021). Kína már 2012-ben javaslatot tett az elektromos autók fejlesztésére vonatkozó tervre, amelynek célja az olajtól való függőség leküzdése, a környezeti terhelés ellensúlyozása és a hagyományos autógyártó ipar technológiai vezető szerepe. • Az állam jelentős támogatásokat nyújtott, de ami még fontosabb, hogy a potenciális gyártók és vásárlók elvárásait is alakította azáltal, hogy államilag támogatott ökoszisztémát hozott létre az elektromos autók innovációja számára, befektetett a töltőinfrastruktúra széles és sűrű hálózatába, kedvezőbb rendszám kiosztási rendszert működtetett az elektromos autók számára, ösztönözte az elektromos autók taxiként való használatát, és ígéretet tett arra, hogy 2035-re nem lehet új, belső égésű motorral hajtott gépkocsikat értékesíteni Kínában. • Ezek a politikák egyértelmű elvárásokat támasztottak azzal kapcsolatban, hogy az autógyártók jövedelmezősége és túlélése a kínai piacon az elektromos autók terén elért versenyképességüktől függ majd - ez egy egész ágazat üzleti tevékenységének erőteljes irányítási formája.

Hivatkozások

- Alami, I. és Dixon, A.D., 2020. Állami kapitalizmus(ok) redukciója? Elméletek, feszültségek, viták. *Verseny és változás*, 24 (1), 70-94.
- Allen, M.M., *et al.*, 2020. Az állam által áthatott kapitalizmus és a napelemes ipar Kínában és Indiában. *Új politikai gazdaságtan*, 26 (4), 527-539.
- Amsden, A.H., 1989. *Ázsia következő óriása: Dél-Korea és a késői iparosítás*. New York: Oxford University Press.
- Ang, Y.Y., 2016. *Hogyan menekült ki Kína a szegénységi csapdából*. Ithaca: Cornell University Press.
- Ang, Y.Y., 2020. *Kína aranykorszaka: A fellendülés és a hatalmas korrupció paradoxona*. Cambridge, Egyesült Királyság: Cambridge University Press.
- Arrighi, G., 2007. *Adam Smith Pekingben: A huszonegyedik század vonalai*. London: Verso.
- Ash, R., 2006. A parasztok kiszorítása: Gabonakitermelés, élelmiszerfogyasztás és vidéki életmód. szabványok Mao Kínájában. *The China quarterly*, 188, 959-998.
- Altenburg, *et al.*, 2017. Elektromos mobilitás és az autópár korszerűsítésének törekvései Kínában. In: T. Altenburg és C. Assmann, szerk. *Zöld iparpolitika. Konceptió, szakpolitikák, országos tapasztalatok*. Genf, Bonn: UN Environment; Német Fejlesztési Intézet.
- Bloomberg, 2020. *Mit jelent Kína három vörös vonala az ingatlancégek számára*. Elérhető: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-10-08/what-china-s-three-red-lines-mean-for-property-firms-quicktake> [Hozzáférés: 2020. október 10.].
- Bloomberg, 2021. *Kína olajtartalékai közel állnak a tárolókapacitás eléréséhez* [online]. Elérhető: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-02-26/china-s-oil-reserves-are-close-to-reaching-storage-capacity> [Hozzáférés: 2021. május 1.].
- Bonefeld, W., 2013. Az erős liberális államról: Túl Berghahnnon és Youngon. *Új politikai gazdaságtan*, 18 (5), 779-783.
- Bonefeld, W., 2017. *Az erős állam és a szabad gazdaság*. London: Rowman & Littlefield.
- Bruff, I., 2011. Mi a helyzet az elefánttal a szobában? A kapitalizmus változatai, a kapitalizmus változatai. *Új politikai gazdaságtan*, 16 (4), 481-500.
- Chen, G.C. és Lees, C., 2016. A kínai megújulóenergia-ágazat növekedése: A fejlődő állam megközelítés. *Új politikai gazdaságtan*, 21 (6), 574-586.
- Chen, H., 1911. *Konfucius és iskolájának gazdasági elvei*. New York: Columbia University Press.
- Chen, M., 2020. Állami szereplők, piaci játszmák: Hitelgaranciák és a Kínai Fejlesztési Bank finanszírozása. *Új politikai gazdaságtan*, 25 (3), 453-468.

- Coates, D., 2015. A kapitalizmus változatai és a "nagy mérséklet". In: M. Ebenau, I. Bruff, and C. May, szerk. *Az összehasonlító kapitalizmus-kutatás új irányai*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 11-27.
- Crotty, J., 2017. *Kapitalizmus, makroökonómia és a valóság*. Cheltenham: Edward Elgar.
- de Graaff, N., 2020. A China Inc. világméretűvé válik. A kínai vállalatok transznacionális és nemzeti hálózatai.
globalizálódó üzleti elit. *Review of international political economy*, 27 (2), 208-233.
- Deng, Y., 2014. *Egy új fejlődési modell és Kína jövője*, London: Routledge.
- Dimand, R.W. és Dimand, M.A., 1990. J. M. Keynes a pufferkészletekről és az árupiaci árstabilizációról. *History of political economy*, 22 (1), 113-123.
- Esping-Andersen, G., 1990. *A jóléti kapitalizmus három világa*. Cambridge, Egyesült Királyság: Polity Press.
- Fantacci, L., et al., 2012. Spekuláció és pufferkészletek: Keynes és Kahn öröksége. *The European journal of the history of economic thought*, 19 (3), 453-473.
- Fine, B., 2013. A fejlődő államon túl: Bevezetés. In: B. Fine, J. Saraswati, and D. Tavasci, szerk. *Beyond the developmental state: Industrial policy into the twenty-first century*. London: London: Pluto Press.
- Graham, B., 1937. *Tárolás és stabilitás: Egy modern, mindig normális magtár*. New York: McGraw Hill.
- Hall, P.A. és Soskice, D., 2001. Bevezetés a kapitalizmus fajtáiba. In: Hall, P.A. és Soskice, D., szerk. *A kapitalizmus fajtái: Az összehasonlító előny intézményi alapjai*. Oxford: Oxford University Press.
- Harvey, D., 2007. *A tőke korlátai*. London: Verso.
- Hayek, F.A., 1966. *A monetáris elmélet és a kereskedelmi ciklus*. New York: Kelley Publishers.
- Heilmann, S., 2008. Politikai kísérletezés Kína gazdasági felemelkedésében. *Studies in comparative international development*, 43 (1), 1-26.
- Heilmann, S. és Melton, O., 2013. A fejlesztési tervezés újratervezése Kínában, 1993-2012. *Modern Kína*, 39 (6), 580-628.
- Heilmann, S. és Perry, E.J., 2011. *Mao láthatatlan keze: Az adaptív kormányzás politikai alapjai Kínában*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Helleiner, E., 2021a. A gazdasági nacionalizmus sokszínűsége. *Új politikai gazdaságtan*, 26 (2), 229-238.
- Helleiner, E., 2021b. A kelet-ázsiai fejlesztéspolitika elhanyagolt kínai eredete. *Új politikai gazdaságtan*, 10.1080/13563467.2021.1961217.
- Hockett, R.C. és Omarova, S.T., 2015. Közszerelő a magánpiacokon: Toward a developmental finance state. *Washington University law review*, 93, 103-175.
- Hockett, R.C. és Omarova, S.T., 2016. Rendszerszinten jelentős árák. *Journal of financial regulation*, 2 (2), 1-20.

- Hu, J., 2009. *A kínai gazdasági gondolkodás tömör története*. Peking: Foreign Language Press.
- Huang, J. és Yang, G., 2017. A legújabb kihívások és az új élelmiszerpolitika megértése Kínában. *Globális élelmiszerbiztonság*, 12 (március), 119-126.
- Huang, Q., 2020. *Strukturális reform*. Peking: CITIC Press.
- Huang, Y., 2008. *Kapitalizmus kínai sajátosságokkal*. Cambridge, Egyesült Királyság: Cambridge University Press.
- Huang, P.C. 2019. A "harmadik szféra" újragondolása: Az állam és a társadalom dualista egysége Kínában, múlt és jelen. *Modern Kína*, 45 (4): 355-391.
- Hui, E.S., 2017. A kínai állam helyzetetele: A passzív forradalomtól a hegemoniáig tartó menetelés. *Journal of contemporary Asia*, 47 (1), 66-92.
- Işikara, B.G., 2021. A lényeges dolgok súlya a gazdasági tevékenységben. *Review of radical political economics*, 53 (1), 95-115.
- Johnson, C., 1982. *A MITI és a japán csoda*. Stanford: Stanford University Press.
- Jones, L. és Hameiri, S., 2021. A COVID-19 és a neoliborális szabályozó állam kudarca. *Review of international political economy*, 10.1080/09692290.2021.1892798.
- Jones, L. és Zou, Y., 2017. Az állami tulajdonú vállalatok szerepének újragondolása Kína felemelkedésében. *Új politikai gazdaságtan*, 22 (6), 743-760.
- Keynes, J. M., 1912. Chen Huan-Chang. Konfucius és iskolájának gazdasági elvei. *The economic journal*, 22 (88): 584-588.
- Knight J.B., 2014. Kína mint fejlődő állam. *The world economy*, 37 (10), 1335-1347. Lan, X., 2021. *Zhishen Shinei (kínai nyelven)*. Shanghai: Shanghai People's Press.
- Lardy, N.R., 1983. *Mezőgazdasági árak Kínában*. Washington, DC: Világbank.
- Lawrence, M., et al., 2019. *Kína nagysebességű vasúti fejlesztése*. Washington, DC: Világbank.
- Leutert, W. és Eaton, S., 2021. Mélyülés helyett távozás: Xi Jinping kormányzása a kínai állami gazdaságban. *The China quarterly*, 10.1017/S0305741021000795.
- Li, Chaomin, 2016. Az ősi kínai gondolkodás hatása Henry örökké normális magtárára
A. Wallace és a New Deal mezőgazdasági kiigazítási törvénye. In: C. Lin, T. Peach, and W. Fang, szerk. *Az ősi kínai gazdasági gondolkodás története*. Abingdon: Routledge.
- Li, Chen, 2016. A "China Inc." összetartása: A KKP és a kínai jangcsi felemelkedése. *The China quarterly*, 228, 927-949.
- Li, Chen. et al., 2020. A hibrid szabályozási rendszer zavaros időkben: Az állam szerepe
Kína tőzsdei válsága 2015-2016-ban. *Regulation & Governance*, 10.1111/rego.12340.
- Lowenstein, M., 2019. Visszatérés a ketrecbe: Monetáris politika Kína első ötéves tervében. *Twentieth-century China*, 44 (1), 53-74.
- Liu, S., 2018. *Tudi Zhidu Yu Jingji Fazhan (kínaiul)*. Peking: Renmin University Press.

Massot, P., 2020. A piac tanulmányozásának helyzete a politikai gazdaságtanban: Kína felemelkedése ragyog

a koncepcionális hiányosságokra világít rá. *Competition & change*, 25 (5), 534-560.

Mazzucato, M., 2013. *A vállalkozói állam: A közszféra és a magánszektor közötti mítoszok megcáfolása*. London: Anthem Press.

McNally, C.A., 2012. Kínai kapitalizmus: Kína újbóli felemelkedése és a nemzetközi politikai gazdaság.

Világpolitika, 64 (4), 741-776.

Naughton, B., 2021. Kína új típusú gazdasági rendszert hoz létre? Előadás a UMass Amherst Politikai gazdaságtani műhelyében, március 16. Online: <https://www.youtube.com/watch?v=anVkifqp6HI>

Naughton, B. és Tsai, K.S., 2015. *Állami kapitalizmus, intézményi alkalmazkodás és a kínai csoda*.

Cambridge, Egyesült Királyság: Cambridge University Press.

Nogueira, I. és Qi, H., 2019. Az állam és a hazai kapitalisták Kína gazdasági átalakulásában:

A nagy kompromisszumtól a feszült szövetségig. *Critical Asian Studies*, 51 (4), 558-578.

Nolan, P., 2018a. *Kína és a Nyugat: A civilizáció keresztútjai*. Abingdon: Routledge.

Nolan, P., 2018b. A kapitalista globalizáció kétélű kardja. *Challenge*, 61 (1), 92-103. Nolan, P., 2021. *A pénzügyek és a realgazdaság: Kína és a Nyugat az ázsiai pénzügyi válság óta*. Abingdon:

Routledge.

Nölke, A., et al., 2020. *Államosított kapitalizmus a nagy feltörekvő gazdaságokban*. Abingdon: Routledge.

Pearson, M., et al., 2020. Pártállami kapitalizmus Kínában. *Harvard Business School working paper* No. 21-065.

Pearson, M.M., 2015. Állami tulajdonú vállalkozások és pártállami szabályozás Kína modern politikai gazdaságában. In: B. Naughton és K.S. Tsai, szerk. *Állami kapitalizmus, intézményi alkalmazkodás és a kínai csoda*. Cambridge, Egyesült Királyság: Cambridge University Press.

Peck, J. és Theodore, N., 2007. Változatos kapitalizmus. *Progress in human geography*, 31 (6), 731-772. Perkins, D.H., 1966. *Piacirányítás és tervezés a kommunista Kínában*. Cambridge, MA: Harvard

University Press.

Petry, J., 2020a. Financializáció kínai sajátosságokkal? Cserék, ellenőrzés és tőkepiacok az autoriter kapitalizmusban. *Gazdaság és társadalom*, 49 (2), 213-238.

Petry, J., 2020b. Ugyanaz ugyanaz, de másképp: A tőkepiacok változatai, a kínai államkapitalizmus és a globális pénzügyi rend. *Competition & change*, 25 (5), 605-630.

Polanyi, K., 2001. *A nagy átalakulás: Korunk politikai és gazdasági eredete*. Boston: Beacon Press.

Qi, H. és Li, Z., 2018. Giovanni Arrighi Pekingben: A vidéki Kína munkaerő-kínálatának átalakulásának újragondolása a reformkorszakban. *Tudomány és társadalom*, 83 (3), 327-354.

- Qi, H. és Kotz, D.M., 2019. Az állami tulajdonban lévő vállalatok hatása Kína gazdasági növekedés. *Review of radical political economics*, 52 (1), 96-114.
- Qi, H., 2020. Az egészségügyi ellátás előkészítése és mozgósítása a COVID-19 kezdeti szakaszában Kínában. *A Kínai Renmin Egyetem munkadokumentuma*.
- Rickett, W.A., 1993. Kuan Tzu 管子. In: M. Loewe, szerk. *Korai kínai szövegek: A bibliographical guide*. New Haven: Birdtrack Press.
- Schedelik, M., et al., 2021. Összehasonlító kapitalizmus, növekedési modellek és feltörekvő piacok: A terület fejlődése. *Új politikai gazdaságtan*, 26 (4), 514-526.
- Slobodian, Q., 2018. *Globalisták: A birodalom vége és a neoliberalizmus születése*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- A Kínai Népköztársaság Allamtanácsa, 2012. *Tervek az energiatakarékosságra és az új energiával működő gépjárművek fejlesztésére (kínai nyelven)*. Elérhető: http://www.gov.cn/zhengce/content/2012-07/09/content_3635.htm [Hozzáférés: 2021. május 2].
- Stevano, S., et al., 2021. Mihez nélkülözhetetlen? A globális társadalmi reprodukció szemlélete a munka újraszervezéséről a COVID-19 világjárvány idején. *Canadian journal of development studies / Revue Canadienne d'études du développement*, 42 (1-2), 178-199.
- Tao, R., et al., 2010. Földbérlet és helyi közpénzek Kína regionális fejlődésében: Bizonyítékok prefektúra-szintű városokból. *Urban Studies*, 47 (10): 2217-2236.
- ten Brink, T., 2019. *Kína kapitalizmusa: Paradox út a gazdasági jóléthez*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Wade, R., 1990. *A piac kormányzása: Gazdaságelmélet és a kormányzat szerepe a kelet-ázsiai iparosításban*. Princeton: Princeton University Press.
- Weber, I.M., 2019. Kína és a neoliberalizmus: Tüллépve a Kína neoliberais/nem neoliberais dichotómián. In: D. Cahill, M. Cooper, M. Konings és D. Primrose, szerk. *The SAGE handbook of neoliberalism*. London: SAGE.
- Weber, I.M., 2021. *Hogyan menekült meg Kína a soketerápiától: A piaci reformok vitája*. New York: Routledge.
- Weber, I.M. és Qi, H., 2021. A változás kormányzása: A tervezett piac Kína világjárványra való reagálásában. Előadás az Association for Asian Studies 2021 Virtual Meeting-en, március 23.
- Will, P. és Wong, R., 1991. *Táplálja az embereket: Az állami civil magtárrendszer Kínában, 1650-1850*. Michigan: University of Michigan Centre for Chinese Studies.
- Xinhua-News, 2021. *A kínai NEV-tulajdon a globális összérték felét teszi ki*. Elérhető: http://www.xinhuanet.com/english/2021-06/19/c_1310016120.htm [Hozzáférés 2021. július 20].

- Xu, C., 2011. A kínai reformok és fejlődés alapvető intézményei. *Journal of gazdasági szakirodalom*, 49 (4), 1076-1151.
- Ye, S., 2014. A *Guanxi qing zhongról*. In: L. Cheng, T. Peach, and F. Wang, szerk. *Az ősi kínai gazdasági gondolkodás története*. Abingdon: Routledge.
- Zanasi, M., 2020. *Gazdasági gondolkodás a modern Kínában*. Cambridge, Egyesült Királyság: Cambridge University Press.
- Zhang, W. és Bray, M., 2017. Mikro-neoliberalizmus Kínában: A köz- és a magánszféra kölcsönhatásai a mainstream és az árnyékotatás találkozásánál. *Journal of education policy*, 32 (1), 63-81.
- Zhao, X. és Drechsler, W., 2018. Wang Anshi gazdasági reformjai: Proto-keynesiánus gazdaságpolitika a Song-dinasztia Kínájában. *Cambridge journal of economics*, 42 (5), 1239-1254.
- Zheng, Y. és Huang, Y., 2018. *Piac az államban: Az uralom politikai gazdasága Kínában*. Cambridge, Egyesült Királyság: Cambridge University Press.